

tum, nisi quia in osculum recipit utrumque parietem de diverso venientem. Hinc circumcisio, inde præputium, tantum a se et inter se longe, quantum ab angulo longe: quantum autem ad angulum prope, et inter se utique prope. In angulo autem inter se juncti. « Ipse est enim » pax nostra, qui fecit utraque unum¹. » Ergo inde circumcisio, inde præputium, parietum concordia, anguli gloria. « Accepistis Spiritum adoptionis filiorum, in quo » clamamus, Abba, pater. »

XVI. Qualis res est, si pignus tale est? Nec pignus, sed arrha dicenda est. Pignus enim quando ponitur, cum fuerit res ipsa reddita pignus aufertur². Arrha autem de ipsa re datur, quæ danda promittitur; ut res quando redditur, impleatur quod datum est, non mutetur. Unusquisque ergo attendat cor suum, utrum ex intimis cordis medullis et sincera charitate dicat, Pater. Non modo quæritur quanta sit ipsa charitas, utrum magna, an parva, an mediocris: utrum vel sit, quæro. Si nata est, latendo crescit, crescendo perficietur, perfecta permanebit. Non enim perfecta vergit in senium, et a senectute veniet ad mortem: ad hoc perficietur, ut æterna permaneat. Vide enim quid sequitur. « Clamamus, Abba, pater. Ipse Spiritus testimonium reddit spiritui nostro, » quia sumus filii Dei³. » Non spiritus noster reddit testimonium spiritui nostro, quia sumus filii Dei: sed Spiritus Dei, arrha reddit testimonium pro ea re quæ nobis promissa est. « Ipse Spiritus testimonium reddit spiritui » nostro, quia sumus filii Dei. »

XVII. « Si autem filii, et hæredes⁴. » Non enim inaniter filii. Hæc est merces: « Et hæredes. » Hoc est quod paulo ante dicebam, quia medicus noster et sanitatem

¹ Ephes. II, 14. — ² Vide supra Ser. 23, c. 8 et 9. — ³ Rom. VIII, 16. — ⁴ Ibid. 17.

nobis donat, et mercedem insuper largiri dignatur. Quæ est illa merces? Hæreditas. Sed non quomodo est hominis patris hæreditas. Relinquit enim filiis suis, non possidet cum filiis suis: et tamen magnum se facit, et gratias sibi agi desiderat, quia voluit dare quod non possit auferre. Moriens enim tolleretur secum? Puto quia si posset, nihil hic filiis suis dimisisset. Hæredes Dei sic sunt, ut ipse Deus sit hæreditas nostra, cui dicit Psalmus; « Dominus » pars hæreditatis meæ¹. Hæredes quidem Dei: » si parum vobis est, audite, quo amplius gaudeatis: « Hæredes quidem Dei, cohæredes autem Christi. » Conversi ad Dominum, etc.

SERMO CLVII².

De verbis Apostoli, Rom. VIII. *Spe salvi facti sumus: spes autem quæ videtur, non est spes.*

I. SICUT Apostolum dixisse meminit Sanctitas Vestra, fratres charissimi, « Spe salvi facti sumus: Spes autem, » inquit, quæ videtur, non est spes. Quod enim videt quis, quid sperat? Si autem quod non videmus, speramus, per patientiam expectamus³. » Hinc vobis exhortatorium et consolatorium præbere sermonem, admonet nos ipse Dominus Deus noster, cui dicitur in Psalmo: « Spes mea es tu, portio mea in terra viventium⁴. » Ipse, inquam, qui spes nostra est in terra viventium, jubet ut vos alloquamur in hac terra morientium: ut non

¹ Psal. xv, 5. — ² Alias XXIII, de verbis Apostoli. — ³ Rom. VIII, 24, 25. — ⁴ Psal. cxli, 6.

respiciatis quæ videntur, sed quæ non videntur. « Quæ enim videntur, temporalia sunt; quæ autem non videntur, æterna. Quia ergo quod non videmus speramus, » et per patientiam expectamus : » merito nobis in Psalmo dicitur : « Sustine Dominum, viriliter age, et confortetur cor tuum, et sustine Dominum¹. » Mundi enim promissa semper fallunt, Dei autem promissa nunquam fallunt. Sed quia mundus quod pollicetur, hic videtur daturus, id est, in hac terra morientium, in qua nunc sumus; Deus autem quod pollicetur, in terra viventium nobis daturus est : multi fatigantur expectare veracem, et non erubescunt amare fallacem. De talibus dicit Scriptura : « Væ his qui perdidit sustinentiam, et divertunt in vias pravas². » Cum etiam viriliter agentibus et corde confortato Deum sustinentibus, filii sempiternæ mortis insultare non cessant, jactantes suas delicias temporales, quæ ad tempus obdulcant fauces eorum, postea vero amariores felle inveniunt eas. Dicunt enim nobis : Ubi est quod vobis promittitur post hanc vitam? Quis huc inde reversus est, et indicavit vera esse quæ creditis? Ecce nos in nostrarum voluptatum satietate lætamur, quia quod videmus, speramus : vos autem in laboribus continentiae cruciamini, credendo quod non videtis. Deinde subjungunt quod commemoravit Apostolus : « Manducemus et bibamus, cras enim moriemur. » Sed videte quid ipse cavendum monuerit : « Corrumpunt, inquit, mores bonos colloquia mala. Sobrii estote juste, » et nolite peccare³. »

II. Cavete ergo, fratres, ne talibus colloquiis mores vestri corrumpantur, evertatur spes, enervetur patientia, et divertatis in vias pravas. Imò vero mites atque mansueti tenete vias rectas, quas vos docet Dominus : de qui-

¹ Psal. xxvi, 14. — ² Eccli. ii, 16. — ³ 1 Cor. xv, 32, 33.

bus Psalmus dicit : « Diriget mites in iudicio, docebit » mansuetos vias suas¹. » Patientiam quippe in laboribus hujus vitæ, sine qua non potest custodiri spes futuræ vitæ, nemo potest perpetuo retinere, nisi mitis atque mansuetus : qui non resistit voluntati Dei, cujus jugum lenest et sarcina levis, sed credentibus Deo, et sperantibus in eum, et diligentibus eum. Ita quippe mites atque mansueti non solum consolationes ejus amabitis, sed etiam flagella ejus tanquam boni filii tolerabitis : ut quoniam quod non videtis speratis, per patientiam expectetis. Sic agite, sic ambulate. In Christo enim ambulatis, qui dixit : « Ego sum via². » Quomodo in illo ambulandum sit, discite, non solum ejus verbo, sed etiam ejus exemplo. Huic enim proprio Filio non pepercit Pater, sed pro nobis omnibus tradidit illum³ : non utique nolentem, neque recusantem, sed pariter volentem. quia una est voluntas Patris et Filii secundum æqualitatem formæ Dei, in qua cum esset, non rapinam arbitratus est, esse æqualis Deo⁴ : et singulariter obedientem, secundum quod semetipsum evacuavit formam servi accipiens. Nam ipse dilexit nos, et tradidit semetipsum pro nobis oblationem et hostiam Deo in odorem suavitatis⁵. Sic ergo Pater proprio Filio non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit eum, ut et ipse Filius traderet semetipsum pro nobis.

III. Traditus ergo ille excelsus, per quem facta sunt omnia, traditus propter formam servi in opprobrium hominum et abjectionem plebis, in contumeliam, in flagella, in mortem crucis, docuit nos exemplo passionis, cum quanta patientia in illo ambulemus : et firmavit nos exemplo suæ resurrectionis, quid ab illo patienter sperare

¹ Psal. xxiv, 9. — ² Joan. xiv, 6. — ³ Rom. viii, 32. — ⁴ Philip. ii, 6. — ⁵ Ephes. v, 2.

debeamus. « Si enim quod non videmus speramus, per » patientiam expectamus. » Quod non videmus quidem, speramus : sed corpus sumus illius capitis, in quo jam perfectum est quod speramus. De illo enim dictum est, quod ipse sit caput corporis Ecclesiae¹, primogenitus, ipse primatum tenens. Et de nobis scriptum est; « Vos » autem estis corpus Christi et membra². Si autem quod » non videmus speramus, per patientiam expectamus, » securi; quoniam qui resurrexit caput nostrum est, servat spem nostram. Et quia prius quam resurgeret, flagellatum est caput nostrum, firmavit patientiam nostram. Scriptum est enim; « Quem enim diligit Dominus, cor- » ripit; flagellat autem omnem filium, quem recipit³. » Non itaque in flagello deficiamus, ut in resurrectione gaudeamus. Ita enim verum est, quod flagellat omnem filium quem recipit, ut nec Unico suo pepercit, sed pro nobis omnibus tradiderit eum⁴. Intuentes ergo eum, qui sine peccati merito flagellatus est, qui mortuus est propter delicta nostra, et resurrexit propter justificationem nostram, non timeamus ne abjiciamur flagellati⁵; sed potius confidamus quia recipiemur justificati.

IV. Quamvis enim nondum venerit nostri gaudii plenitudo : nec modo tamen sine gaudio relictus sumus; quia spe salvi facti sumus. Ideo et ipse Apostolus, qui ait, « Si » quod non videmus speramus, per patientiam expectamus⁶ : dicit alio loco : « Spe gaudentes, in tribulatione » patientes⁷. » Habentes ergo talem spem, multa fiducia utamur⁸ : et sermo noster in gratia conditus sit sale, ut sciamus quemadmodum oporteat unicuique respondere⁹. Dicendum est enim eis, qui cum perdidissent, vel nun-

¹ Coloss. I, 18. — ² I Cor. XII, 27. — ³ Hebr. XII, 6. — ⁴ Rom. VIII, 32. — ⁵ Id. IV, 25. — ⁶ Id. VIII, 25. — ⁷ Id. XII, 12. — ⁸ 2 Cor. III, 12. — ⁹ Coloss. IV, 6.

quam suscepissent sustentiam, nobis sustentibus Dominum, (quia quod non videmus sperantes, per patientiam expectamus,) etiam insultare audent, cum imitari deberent : Ubi sunt deliciae vestrae, propter quas ambulatis per vias pravas? Non dicimus : Ubi erunt, cum haec vita transierit; sed modo ubi sunt? Cum hesternum diem hodiernus abstulerit, et hodiernum crastinus ablaturus sit, quid eorum quae diligitis, non transcurrit et transvolat? Quid non fugit pene antequam capitur, cum ex ipso hodierno die nulla possit vel hora retineri? Ita enim secunda excluditur a tertia, sicut prima exclusa est a secunda. Ipsius horae unius, quae praesens videtur, nihil est praesens : omnes enim partes ejus, et omnia momenta fugitiva sunt.

V. Propter quid peccat homo, si non excaecatus est cum peccat, vel cum peccaret attendat. Poterat videre quia voluptas transitura sine prudentia desideratur; vel cum transierit, cum poenitentia cogitatur. Nos irridetis, quia speramus aeterna, quae non videmus; cum vos eis quae videntur temporalibus subditi, nesciatis qualis vobis dies crastinus illucescat : quem saepe bonum sperantes, malum invenitis; nec si bonus fuerit, eum ne fugiat tenere poteritis. Nos irridetis, quia speramus aeterna : quae cum venerint non transibunt; quia nec ipsa veniunt, sed semper manent : nos autem ad illa veniemus, cum per viam Dominicam ista quae transeunt transierimus. A vobis vero temporalia nec sperari aliquando desinunt, et tamen crebro sperata vos fallunt : nec cessant vos inflammare ventura, corrumpere venientia, torquere transeuntia. Nonne ipsa sunt quae concupita inardescunt, adepta vilescunt, amissa vanescunt? Utimur eis et nos secundum peregrinationis nostrae necessitatem : sed non in eis gaudia nostra figimus, ne illis labentibus subruamur. Utimur

enim hoc mundo tanquam non utentes¹, ut veniamus ad eum qui fecit hunc mundum, et in eo maneamus, ejus aeternitate perfruentes.

VI. Quid est autem quod dicitis : Quis huc inde venit, et quid apud inferos geratur, quis hominibus indicavit? Et hinc vobis os clausit, qui mortuum quarta die resuscitavit², et ultra non moriturus die tertio resurrexit, et antequam moreretur, qualis vita morientes excipiat, tanquam ille quem nihil lateret, et in paupere quiescente et in divite ardente narravit³. Sed illi ista non credunt, qui dicunt : Quis huc inde reversus est? Credituros se volunt videri, si quis parentum suorum revivisceret. « Sed maledictus omnis qui spem suam ponit in homine⁴. » Ideo ergo Deus homo factus, mori et resurgere voluit; ut et quod futurum esset homini, in hominis carne ostenderetur, et Deo tamen, non homini crederetur. Et certe Ecclesia fidelium toto orbe diffusa, jam ante oculos eorum est. Legant eam ante tot sæcula uni homini promissam, qui contra spem in spem credidit, ut fieret pater multarum gentium⁵. Quod ergo uni Abrahæ credenti promissum est, jam videmus impletum; et quod universo orbi promittitur credenti, desperamus esse venturum? Eant nunc et dicant : « Manducemus et bibamus, » cras enim moriemur. » Illi se adhuc cras dicunt morituros, veritas autem illos jam cum ista dicunt, invenit mortuos. Vos autem fratres, filii resurrectionis, cives sanctorum Angelorum, Dei hæredes, et Christi cohæredes, cavete imitari eos, qui cras expirando moriuntur, et hodie bibendo sepeliuntur. Sed sicut dicit idem Apostolus; « Ne corrumpant vestros mores bonos colloquia » mala; sobrii estote juste, et nolite peccare⁶ : » ambu-

¹ 1 Cor. vii, 31. — ² Joan. xi, 39. — ³ Luc. xvi, 19. — ⁴ Jerem. xvii, 5. — ⁵ Rom. ix, 18. — ⁶ 1 Cor. xv, 32-34.

lantes angustam, sed certam viam ducentem ad latitudinem Jerusalem celestis, quæ mater nostra æterna est; firmissime sperate quod non videtis, patienter expectate quod nondum habetis; quia veracem promissorem Christum fidelissime retinetis.

SERMO CLVIII¹.

De verbis Apostoli, Rom. VIII. « Quos autem prædestinavit, illos et vocavit; quos autem vocavit illos » et justificavit; etc. Si Deus pro nobis, quis contra nos? Contra Pelagianos.

I. APOSTOLUM beatum audivimus exhortantem et confirmantem nos, cum diceret nobis : « Si Deus pro nobis, » quis contra nos? » Pro quibus autem sit Deus, superius ostendit, ubi, ait : « Quos autem prædestinavit, illos » et vocavit; quos autem vocavit, illos et justificavit; » quos autem justificavit, illos et glorificavit. Quid ergo » dicemus ad hæc? Si Deus pro nobis, quis contra nos²? » Deus pro nobis, ut prædestinaret nos; Deus pro nobis, ut vocaret nos; Deus pro nobis, ut justificaret nos; Deus pro nobis, ut glorificaret nos. « Si Deus pro nobis, quis » contra nos? » Prædestinavit, antequam essemus; vocavit, cum aversi essemus; justificavit, cum peccatores essemus; glorificavit, cum mortales essemus. « Si Deus » pro nobis, quis contra nos? » Prædestinatis a Deo, vocatis, justificatis, glorificatis, qui vult adversari, paret

¹ Alias xvi, de verbis Apostoli. — ² Rom. VIII, 30, 31, et Elogus ibidem.